

Svenska Dagbladet den 10 maj 2002

Sverige, humlan och IT-bubblan

PremiärKolumn | Fler reformer behövs. Den stora skiljelinjen i den ekonomisk-politiska debatten går vid frågan om den svenska ekonomin behöver reformeras ytterligare i marknadsekonomisk riktning.

Kan vi få en god och stabil ekonomisk utveckling utan sänkta skatter och utan en reformering av arbetsmarknadslagstiftningen? Kan den svenska ekonomin, liksom humlan, flyga mot alla odds? Den exempellösa svenska uppgången inom IT-sektorn tycktes ge ett klart och tydligt svar på denna fråga. När Stockholm framstod som världens, efter Silicon Valley, ledande IT-område hamnade frågan om en förbättring av företagsklimatet obehagligt i debattens bakvatten. "Humlan flyger", kunde Göran Persson triumferande konstatera. Nu har IT-bubblan punkterats, men frågan om företagsklimatet är fortfarande borta ur debatten. Detta kunde vara motiverat om man ser nedgången inom IT-sektorn som ett konjunkturfenomen, där nedgång snart följs av uppgång. Man skulle också kunna hävda att om Sverige har kunnat härbärgera en uppgång inom IT-sektorn kan vi också härbärgera en uppgång inom nästa heta område, vilket det nu kan bli.

Något kan det ligga i detta. Jag tror dock att förutsättningarna under 90-talets IT-boom har varit så speciella att de inte kommer tillbaka vare sig där eller inom någon annan sektor.

Sverige var, genom Ericsson, extremt välpositionerat när det gällde att dra nytta av teknik- och efterfrågeexplosionen på telekomområdet. Denna sektor befinner sig liksom Ericsson just nu i en mycket djup svacka. Givetvis får vi till slut en återhämtning. Det kommer dock inte att bli en återgång till 90-talets boom. Klondykeperioden är över för denna bransch. Marknadssituationen för IT-produkter kommer att normaliseras på samma sätt som marknaden för bilar, tv-apparater och datorer har normaliserats.

Också när det gällde det blomstrande nyföretagandet under 90-talet var situationen unik. Företagen i den nya ekonomin kunde sväva över de problem som plågar normala företag. Det unika med de nya företagen var att pengarna kom från företagets ägare och inte från företagets kunder. Det förra penningflödet är till skillnad från det senare inte skattebelagt. Därtill kom att den kvalificerade personalen i företagen avlönades med optioner som i framtiden förväntades ge spektakulära förmögenhetsvärden.

De skatter som, i nutid, ändå måste betalas tedde sig vid sidan av detta måttfulla. Arbetsmarknadslagstiftningen satte sig dessa företag ofta över. De problem som det svenska systemet skapade för normala företag berörde alltså inte den nya ekonomins företag i någon större utsträckning. Börsbakslaget innebär att det kommer att dröja innan denna situation kommer tillbaka.

Slutsatsen för den svenska ekonomin är att den kommande konjunkturuppgången kommer att bli väsentligt mera vardagsbetonad än 90-talsboomen. Till den svenska vardagen hör en risk för fortsatt ekonomisk eftersläpning gentemot övriga industriländer. Den senaste tidens utveckling har också tydligt demonstrerat att Sverige inte kan förlita sig på att de etablerade storföretagen

för alltid går bra, och för alltid bedriver sin verksamhet i Sverige. En stabil utveckling kräver ett tillflöde av nya företag, genom nyetableringar och genom nylokaliseringar av internationellt verksamma företag. Detta kräver ett förbättrat ekonomiskt klimat både för företag och individer.

Trots att humlan onekligen kan flyga, kommer inte den svenska ekonomin att flyga utan ytterligare reformarbete.

Ulf Jakobsson debuterar med denna artikel som kolumnist på ledarsidan. Han är ekonomie doktor, adjungerad professor vid Umeå universitet, tidigare bl a chefekonom i Handelsbanken och ordförande i SNS konjunkturråd.

Författare: Ulf Jakobsson

©Svenska Dagbladet eller artikelförfattaren.